

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік 30 кор
 на пів року 10 кор
 на чверть року 5 кор
 на місяць 1-70 кор

За границею.

на цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року 8 рублів
 або 18 франків
 Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
 бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шапкевича.

Виходить у Львові що днів
 крім неділь і руских свята
 в 5½ год. пополудни.

Редакция, администрация і
 експедиция «Руслана» під ч. і.
 п. Домбровського (Хорунжого). Екпе-
 диция місцена в Агенції Со-
 коловського в пасажі Гавсмана.

Рукописи авортає ся лише
 на попереднє застереженє. —
 Рекламациі неопечатані відліт
 від порта. — Оголошеня зви-
 чайні приймають ся по ціні
 20 с. від стрічки, а в «Наді-
 сланим» 40 с. від стрічки. По-
 дяки і приватні донесеня по
 30 с. від стрічки.

Чи має молодіж займатися політикою?

(Слово на часі.)

(Конець).

Дальше проф. Масарик у своїй роз-
 відці про задачі акад. молодіжи
 пише ось що:

«Хто не вірить у всемогучість політи-
 ки, сей представляє собі инакше наци-
 ональну роботу нашої акад. молодіжи,
 як звичайно вимагає ся.

«Слухач університету тру-
 дить ся найліпше для свого на-
 роду, наколи він сумлінно при-
 способить ся до свого будучого
 звання. Не треба собі голову тим суши-
 ти, як можна прислужити ся народови.
 Учиш ся медицини, то найкрасше прислу-
 жиш ся народови, як будеш добрим і су-
 млінним лікарем; — ти знов прислужиш
 ся найліпше, як будеш добрим і сумлін-
 ним учителем — якжеж инакше «працю-
 вати для народу?»

«Молодіж має надмір сили і нерадо
 запрягає ся до спеціального заводу, она
 цікавить ся всім. Щасливі літа, тим ща-
 сливійші, коли можна їх по змозі визи-
 скати. Але я бою ся, що у многих розу-
 міне про народну роботу є неясне. У
 нас народність є зовсім абстрактним, до
 певної міри схолястичним розумінєм, так
 абстрактним, що в тім не можемо найти
 певного означеного змісту. «Добрий Чех»,
 «патриот» і т. д. се є загальники. Ніхто
 не подумає про се, що «лише-Чех» є фік-
 ция, бо кождий Чех є ірсо є також віт-
 цем, дитиною, приятелем, урядником, адво-
 катом, учителем і т. д. — коротко сказа-
 вши добрим Чехом є той, котрий морально
 і розумно працює.»

«Не кождий, що каже: Господи, Го-
 споди, вийде до царства небесного, лише
 той, що творить волю Отця мого, що на
 небі.»

«Таким способом великі оклики лише
 повседніють і ддятого дуже часто найліп-
 шим «патриотом» є той, що найго-
 лоснійше кричить і великій
 товпі подобає ся. Зужито слово
 «свобода», зужито найвеличнійші оклики

«В таких часах нема иншої ради, як
 обидвома руками держати ся давно при-
 знаної моральної правди і відповідно тому
 уладити наше діланє. Патриотизм нині го-
 лошений не подає для життя певних пра-
 вил, після яких повинні ми жити і умира-
 ти. Проста давна постанова «не бреш!»
 учиє більше, тисяч раз більше, як всі
 високопарні бесіди про вітчизну і наро-
 дність! Хто не послугує ся неправдою, хто
 не запирає ся свого переконання
 задля користи, хто не підлещувє
 ані одиницям ані масам, хто не
 притворює ся — отсі є золоті люди,
 що є корисні для народу. Сповнім лише
 ту одну заповідь, а тоді щезне фарисей-
 ство, щезне «патриотична» схолястика, а
 ми не будемо всує взивали імени народу.

«Нарід! — Нарід не є нічого абстракт-
 ного, що поодинокому, в своїм вродженім
 самолюбстві, sub specie sui представляє ся,
 лише: ти, він, я, ми всі є нарід, а любити
 сей нарід, значить тебе любити, тебе, ко-
 трого знаю, про котрого знаю, що тебе
 гнобять... а коли тебе не люблю, не лю-
 блю також народу, що найбільше лише
 дрібну частину народу — мене.

«Колиж я бачу нарід в моім ближнім,
 тоді знаю я зовсім певно, що і як маю
 робити; тоді любов моя до народу є жива,
 а де такої любови нема, там лише є пuste
 слово, фікція, самолюбство. Чеський сту-
 дент мабуть понехає глядіти на суспільне
 житє з того становища, але за те буде за-
 нимати ся соціальним проблемом — і то
 не лише економічним, але й етичним, вза-
 галї всіма єго сторонами. Реформа че-
 ского життя не вийде з парламенту
 — наше внутрішнє житє мусить
 змінити ся, а се значить, мусимо зміни-
 ти ся: я, ти, ми всі.»

Отсі слова чеського ученого філософа
 і мислителя та реального політика можемо
 вповні приложити і до нашого життя, до
 нашої суспільности, а проф. Масарик може
 бути для нас певно більшою повагою і
 своїм становищем, і своєю глибокою нау-
 кою і своїм досвідом як п. В. Гнатюк.
 Отже нехай і наша молодіж не тільки ака-
 демічна але й середних шкіл добре приза-
 думає ся над наведеними нами гадками
 з розвідки чеського ученого, а певно не
 вийде се їй на шкоду.

Наколи кождий приспособить ся до
 свого будучого звання, здобуде собі потрі-
 бні до того засоби знання, наколи буде по-
 ступати характерно і морально в душі тих
 засад, які висловив проф. Масарик, тоді
 ми певні, що він буде сумлінно і щиро
 робити ту народну роботу на своїм
 становищі. Але п. В. поклав собі метою
 підривати всяку повагу, глузувати з науки
 і школи (він рад би по своєму устроїти ту
 школу і науку, але не годен!) і чиж може
 відтак сподівати ся ліпшого висліду своєї
 роботи, як байдужности, як фразеоло-
 гії пустої і т. д. Хто лише не дістав па-
 тенту на патриота і ученого від
 п. В., той очевидно є зрадником, невіжою.
 Хто голосно не кричить, хто не має чести
 належати до єго гуртка і тішити ся єго
 протекцією, сей очевидно винятний зпід
 права. Отже не «Русланови» треба вини
 принисувати тих проявів невідрадних, які
 п. В. може занадто в пересадних, чорних
 красках, відповідно своїй вдачі, зобразив у
 Літ.-Н. Вістнику, але навпаки самій редак-
 ції того місячника і цілому гурткови, ко-
 трий себе вважає упривілейованим керма-
 ничем нашого наукового, літературного,
 просвітнього і суспільного руху, кермані-
 чем сей молодіжи, котру так чорно розма-
 лював. Отже ми тут обернемо єго слова
 на єго адресу: *Medice, cura te ipsum!*

Русини а виборча реформа.

Бесіда посла Романчука при дебаті над за-
 явою президента міністрів бар. Гавча в справі
 виборчої реформи.

Висока палато! Стала ся дуже важна й
 дуже незвичайна подія перед трома днями,
 коли п. президент міністрів заповів рішучу по-
 станову правительства внести загальне, рівне,
 безпосереднє і тайне голосованє. Подія се не-
 звичайна, бо ми від десятків літ навикли до то-
 го, що у нас засадничо-важливі питання або по-
 просту виминає ся або намагає ся порішати їх
 малодушно латанєм і клівнем.

Особливе вдоволенє з сеї постанови прави-
 тельства мусілиб висказати Русини, нарід не-
 розмірно і найтяжше покривджений і упослідже-
 ний обовязуючим нині правом виборчим. Се
 просто ганьба для Австрії, що 3½ мільйоний
 нарід заступлений в державній раді лише де-
 сятьма послами (*слушайте! слушайте!*), що в Га-
 личині на близько 400.000 руских мешканців
 припадає лиш оден посол, коли на инші наро-
 дности, далеко менші, ба навіть пять разів мен-
 ші як Русини, припадає більше заступників.

Однакож через гіркий досвід століттями
 у Русинів встало і тепер недовіре, якого їм
 годі позбути ся. Се недовіре скрипляє ся тим,
 що з одного боку правительство застергло
 свою постанову ріжними додатками, а крім
 того виривають поголоски й прояви, які сій
 постанові правительства віднимають усе зна-
 чінє.

Два дні тому можна було вчитати в од-
 нім відевьскім дневнику а учера і в галицько-
 польських дневниках про надію польского клубу,
 що в Галичині переведуть ся найближші ви-
 бори не безпосередним, а посередним голосо-
 ванєм. О тім я скажу більше ще опісля, але вже
 й зараз тепер мущу заявити, що мені не хоче
 ся вірити в таку провокацію не лише цілого
 руского але і переважно більшої часті поль-
 ского народу в Галичині. Через те настало би
 в краю таке заворушенє, що правительство і ті
 панове, котрі далиб до сєго причину, мусілиб
 опісля гірко жалувати. (*Так є! Правда!*)

Не хочу близше входити в те, о чім го-
 ворить ся тут і всюди: які мотиви могли спо-
 нукувати правительство основно змінити ледви
 в кілька тижнів свою думку о виборчій рефор-
 мі. П. президент міністрів пояснив сию зміну
 результатом голосованя в сій палаті дня 6. жов-
 тня. Я думаю, що був ще оден мотив. Не ду-
 маю, щоби п. президентови міністрів загальнє
 право виборче стало тепер симпатичнє, коли
 передше було несимпатичнє. Але він узнав ко-
 нечність і безприволочність єго, то і мусів яко
 керманіч держави піддатись конечности, ува-
 жаючи переведенє виборчої реформи будь що-
 будь далеко меншим лихом, як непереведенє єї,
 з чого вийшла би далеко більші шкоди. Я лиш
 бажаю, щоби так само як п. президент міні-
 стрів, навернули ся усі противники загаль-
 ного права виборчого. Нехай они не симпати-
 зують з тим правом, нехай не люблять єго,
 але таки нехай прийдуть до пересвідченя,
 що єго годі відкладати, бо оно невідкладно
 потрібнє. Нехай они погодять ся з конеч-
 нєстю.

Як сказано, п. президент міністрів пояснив
 зміну свого погляду по голосованю з д. 6 жов-

тня. Се голосоване виказало, що за наглячо-стю внесена о заведене загального, рівного, безпосереднього і тайного права виборчого заявила ся значна більшість сеї палати. Отже я, хочаби заняті ся конкретними питаннями, а не, так сказатиб, хапати в потемках, беру ся розслідити, на скільки як раз ті основні черги, які нам тут виложив п. президент міністрів, відно відають тим чотиром жаданям.

Перше жадане — то загальне право виборче. На него п. президент міністрів вповні згодив ся і се, що він сказав, відповідає тому жаданю. Правда, не в сій палаті, але поза нею, зроблено против загального права виборчого два заміти, а іменно, що розтягав ся его також на анальфabetів і на господарско несамостійні особи. Та я думаю, що ті заміти опізнались о ціле десятилітє. Нехай би було виступало ся з ними тоді, коли творено п'яту курию. Дехто й виступив був з ними, але коли тоді они упали, то чейже вже неможливо нині придавати їм яке небудь значінє. Можна кождому відмовити те, чого він не має, але годі відбирати комусь те, що єму вже дано і він его має. Отже, коли анальфabetи і господарско несамостійні особи вже мають право виборче, годі їм відбирати его.

Друге жадане — рівне право виборче. Онім скажу де що опісля.

Третє жадане — то безпосередне право виборче. Я вже згадав о тім, що — як ходять поголоски і як пишуть імовірно втавмничені дневники — польське коло заходить ся о виключене Галичини з сего права. Супротив того я замічаю — і, думаю, можу се заявити не лише з імени своїх товаришів з клубу, ба і за цілий нарід руский, але чейже посвідчать се і заступники польских людских партий і взагалі заступники більшости польского люду — що якраз безпосередне право виборче є найважнійше з усіх чотирох жадань.

Звертаю увагу, що жадане безпосередного права виборчого видвигнули були галицькі сільські громади, як руске, так в части й польське селянство вже давно, заким ще порушена була яканебудь виборча реформа. З початку 1890-их років увійшло до сеї палати грубо понад тисяч петицій від руских громад, де прошено о нічо більше, як лиш о введене безпосередного голосованя при виборах до ради державної. Без безпосередного права виборчого ціла реформа виборча булаб для нас зовсім без значіня. Єї просто скарікатуровано би, так само, як зробив той славний маляр, що одним черком кисти перемінив усміхнену дитину на плачущу. Таке стало би і з усміхненою на образі виборчою реформою без права безпосередного голосованя.

Звертаю увагу, що против такого рабунку — не можу інакше назвати сего — встав би цілий руский нарід, правда, потяжкий до чину і не легко запальчивий, але як вже раз заворушиться ся, тоді не легко вгамовуєсь.

Звертаю також увагу, що руский нарід має в тім згляді за союзників великі впливові партії в краю. Річ певна, ціла соціально-демократична і польско-людова партія поступають в тім самим дусі і стоять на сим правом цілою силою й енергією. Було би непевно, ба небезпечно, якраз в сій хвили викликувати в Галичині зворушенє народу, коли ту й заграницею, в Росії, ділає могучий, бурний рух, що рве греблі і руйнує увесь лад. Зовсім не маю на думці грозити, але уважаю за свій обовязок остеречи. І се обовязок кождого свідущого чоловіка — зробити уважним на наслідки правительств і тих, що мають вплив в тім ділі. А впа-ла би тоді велика одвічальність на правительств і на ті партії й особи, котрі викликали би таке, лагіднійше сказавши, розворушенє в Галичині. (Так є, правда!)

Заведене безпосередних виборів — і то зараз тай всюди — є рішучою конечністю, є жаданєм, від якого не попустить ся, коли не девять десятих, то певне більше як три четвертини галицького населеня.

Для того не треба звертати уваги на сторонництво сорозмірно мале, котре в сій палаті має великий вплив, але в самім краю оказалось би політично цілком безсильним, коли нарід прийде до своїх прав.

Дальше жаданє, на котре висока палата

згодила ся дня 6. жовтня, відносить ся до тайного голосованя. Правительство не висказало о тім своєї гадки; для того треба припустити, що лишиться ся так, як є, значить, при тайнім виборчим праві.

Приступаю до обговореня рівного виборчого права. Після заяви правительства рівне виборче право не має бути признане в повній мірі ані поодиноким особам, ані тим менше поодиноким народам або краям; поодиноким особам для того ні, бо правительство уважає ще плюральне виборче право за справу непорішену.

О сім говорили вже тут декотрі попередні бесідники, і я думаю, що наведені ними аргументи повинні бути настілько переконуючі, що би про заведене плюрального виборчого права в Австрії і не говорено більше. Плюральне виборче право попри загальнім праві виборчим вже через те саме не має змислу, бо нема міри, після котрої можна би комусь признати більше число голосів, коли при виборчим праві, признанім на підставі цензу, таку міру легко найти

Оттак н. пр.: привустім, що той, хто платить 10 К податку, мав би мати оден голос; тоді инший, що платить 100 або 1000 К податку, міг би мати два голоси. Але годі зрозуміти, як урядити плюральне виборче право без цензу. Пр. для властителя великої посілости, котрий до того є високо просвічений і платить дуже великий податок, було би, гадаю, навіть зневажливо, коли би він мав дістати лише оден або два голоси більше від свого парібка, котрий є анальфabetом і не платить жадного податку, бо се значило би, що такий пан рівнає ся двом чи трем наймитам.

Звертаю дальше увагу, о чім врешті тут уже говорено, що вийшли би технічні труднощі при вимірі і контролі, чи хтось справді має право віддати два або три чи більше голосів. Для того раз на все повинно ся залишити дискусію над сею справою.

Але хоч правительство не признає ся виразно до плюрального виборчого права, а заявило ся, о скільки ходить о право поодиноких осіб, за рівним правом виборчим, всеж таки що до виборчих округів, країв і зараз скажу, для чого.

Чим же є нарід, або виборчий округ, або край в прирівнаню до населеня? Чейже не чим иншим, як більшим числом осіб. Колиж всі особи мають бути рівні, то чому не мають бути рівні ті самі люди в більшим числі? Чому має бути оден рівний другому, але тисяч або кілька тисячів тих людей не мають бути рівні такому самому числу инших людей? Се вже математична загадка, котрої я не в силі відгадати.

(Дальше буде).

Вісти з Росії.

Заледви манівцями, „за okazjiєю“ доходять до Європи вісти про внутрішній розлад в Росії, бо телеграфічно-почтовий страйк, який обхопив єї від минулої суботи, відтяв державу царя майже цілком від світла. Незвісність побільшує ще непевність і се вплинуло чи мало на карність російских паперів на европейских ринках. Всюди нотують велику продаж російских вальорів, кождий хоче їх позбути ся, а мало є таких, що би захотіли їх купувати, хотьби по знатно зниженім курсі. Особливо у Франції, де сотки мільярдів зложено на льокацію в різних російских підприємствах, гроза революції в Росії викликала персильне і обаву руйни тисяч родина та з десятка великих фінансових інституцій.

Російське правительство виявляє свою безрадність передовсім довгим конопаденєм з виборчою ординацією до державної думи, яку замість прискорити, безнастанно відкладають на пізнійше. Бути може, що правительство і боїть ся тої будучої думи, бо віддавши законодатну власть в єї руки, піднише засуд смерти на самого себе. Як звісно, всі круги російської інтелігенції так переняті бажанєм свободи і почутєм суспільної справедливости, що і представителі в державній думі признали би напевно далеко ідучі свободи для національних, культур-

них і адміністраційних інтересів поодиноких областей величезної російської держави. А се було бу смертоносним ударом для російских централістів, які мимо заповідженої конституції вже завсїгда становлять сильний заступ на царскім дворі.

Істнованє самодержавного сторонництва на царскім дворі, іменно серед великих князів, є головною запорою для Віттого і невгаваючим товчком до енергічної революційної пропаганди різних тайних організацій. Російське населенє боїть ся стратити виборчих вже концесій і свобод, жахає ся заведеня диктатури і приверненя давного „адміністраційного порядку“, тож воліє пійти радше за далеко в руйнованю державної російської сили, чим попережати на пісередствах. З Петербурга доносить берлінський Tagblatt, що вчєра повернули делегати петербурської робітничої ради з обїздки по більших містах держави і привезли яко вислід своєї подорожи, що дня 22. сїчня, яко в річницю кровавих розрухів в Петербурзі підчас походу о. Гапона, вибухне в цілій Росії загальний страйк.

Ті самі емісарі, на відбутій огоді в Петербурзі сесії соціально-демократичного комітету, звістили про стан полудневої Росії в тім напрямі, що ціла Україна є навскрізь зреволюціонована. На даній з Петербурга знак не тільки сільське населенє підійме прапор бунту против царя, але і військо стане по стороні народа. До берлінських часописів доносять також, що місто Єкатерінбург на Кавказі находить ся в руках революціоністів, до яких врлучили ся вояки, опанувавши перєд тим військовий арсенал з 16.000 карабінами і відповідною амуніцією, які розділено межі робітників. Рівнож наново мали вибухнути заворушеня в Севастополі при уділі часті військової залози.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залогостий та о приєднуванє нам нових передплатників.

НОВИНИ.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Якова, Романа; римо-кат.: П. Д. М. з Льорету. — В понеділок: руско-кат.: Стефана, Іринарха; римо-кат.: Дамасія. — Вівторок: руско-кат.: Парамона, Фил.; римо-кат.: Александра.

— **Комунікат руского клубу держ. ради.** Руский клуб парламентарний відбув три засіданя, на котрих явили ся майже всі члени клубу. Перед всім полагоджено непорозумінє, яке повстало межі п. Яворским з одної сторони а Барвіньским і д-ром Гладишовским з другої сторони наслідком внесеня звісної інтерпеляції п. Яворским. Пп. Барвіньский і др. Гладишовский заявили, що они противні були тій інтерпеляції тільки з огляду на єї форму в деяких частях. Сконстатовано, що в регуляміні клубу була прогаліва, котру тепер усунуєно в той спосіб, що на дальше член клубу не може вносити інтерпеляції або ставити внесенє хочби лише в своїм імени проти волі парламентарної комісії, зглядно клубу. Пп. Барвіньский і др. Гладишовский з клубу були не виступили і лишают ся в нім надалше.

Обговорено справу виборчої реформи і уповажнено голову клубу промовляти в тій справі іменем клубу в дебаті над заявою міністра-президента. Відтак вибрано комісію, послів Романчука, Барвіньского і Василька, котра має правительству предложити потреби і жаданя руского народу в Галичині і на Буковині в справі виборчої реформи.

З огляду на заповіджену правительством реформу виборчу постановлено сим разом голосувати за бюджетовою провізорією. Відповідну заяву в комісії бюджетовій має зложити п. Романчук (уже зложив, як ми подали — Ред. Рус.), а в палаті має промовляти в дискусії над провізорією бюджетовою п. Василько. Зобовязано членів клубу як найшильнійше являти ся на засіданях палати послів.

— Три рускі віча у Львові в справі загального

права голосовання відбуде ся завтрашньої неділі, а іменно: I. на жовківському передмісті в салі жидівського гімнаст. тов-а, ул. Об'їзд 6; II. на городецькому передмісті в реставраційній салі п. Козловського, ул. Городецька 85; III. в середмісті і для прочих дільниць в салі Данка, ул. Шайнохи. Початок всіх трех віч о 3 год. по полудні. За вічєвий комітет підписані: Вас. Нагірний, Мих. Павлишак і др. Евг. Левицкий та 14 інших осіб зі всіх клас лівівської Русі. Обовязком кожного Русина є взяти участь в однім з тих віч, щоби числом учасників доказати вагу поступату загального, рівного, безпосередного і тайного права голосовання, о яке нині борються ся всі поступові елементи цілої Австрії. Справа загального і рівного права голосовання є в нинішню пову найважнішою справою для всіх покривджених і угнетених, а особливо для нас, Русинів, виборча реформа є квестією: бути чи не бути!

— В Читальні «Просьвіти» на личаківському передмісті буде завтрашньої неділі о 7^{1/2} год. веч. відчит про суггестію і гідноцизм. Вступ вільний.

— Перший раз в кімнатах лівівського «Сокола» (ул. Коперника 9) відбуде ся публична вечєричка в навечєре св. Андрія, се є в найближший вівторок. Програма сих андрійських вечєриць буде богата і оригінальна і, можна надіятися, вдовольнить всіх гостей. Початок о 8 год. вечєр. Вступ від особи 40 сот. Стрій довільний.

— В Рогатині відбуде ся дня 14. с. м. заходом філії «Просьвіти» відчит о Созаньського про Козачину. Початок о 2 год. по пол. По відчиті буде аматорське представленє драми «Кара совісти» Цеглинського (для селян без платно).

— В Олеши к. Товмача буде дня 18. с. м. народне віче о 12 год. в полудне.

— «Русь-Україна і Біла Русь». Етнографічну карту України під сям заголовком, укладу Люб. Рожанського видало Р. Тов о педагогічне тому кілька літ в цілі ознайомленя нашої суспільности з простором землі, що єї замешкують люди уживаючі тої самої що ми мови. Карта та коштів всего лише 40 сотиків, а однак є она великої ваги для кожного Русина-Українця. З неї пізнає він, який величезний простір займають Русини-Українці, що колись у давнині були не розмежовані політичними границями. Нині хоч розділені одні від других, і хоч не мають політичної самостійности, але творять компактну 30 кілька мільонову масу народу, займаючи одностайну територію простору поверх 13 тисяч квадратних миль, се є більше як ціла Австро-Угорщина. Такого народу ніяка ворожа сила не потрафить змести з лица землі. І серед нинішніх борб національних в Росії і по наших боці наш народ видвигне ся, бо в нїм сила. Хто хоче мати наглядний образ, як велика є наша область України, нехай не жалєє 40 сот. на сю карту України, видану Р. Товариством педагогічним. Ми бачили у Поляків в домах на стїнах мапки Польщі, на яких дїтворя, що ходять до школи, учила ся пізнавати свій колишній політично-самостійний край. По школах польських розвішують карти Польщі для поглубленя історії рідного краю. Сї мапи Польщі бачили ми також в кількох школах руских. На превеликий жалє ми не бачили нігде майже карти України. За се не переносять нікого. Чейже в руских читанках для шкіл народних є кілька уступів з історії України, отже при опрацюваню тих повинен учитель вивісити руску карту України бодай ту за 40 сотиків і показати на карті ученикам єї місця, про котрі в уступі є мова. Не лише школи але кождий руский дїм повинен мати карту України. Нині найбільше інтелігентний чоловік не маючи перед собою мапи, не може гадками зоривентувати ся, а щож доперва сказати про селянина, котрого в школі учили лише про Польщу. Богато з членів Товариства «Просьвіти», що отримують книжочки історичного змісту і нераз цікаві знати, де лежить місцевість, про котру в даній книжочці є мова і сами питають нераз інтелігентів, чи є яка «карта Русі». Переважно й наші інтелігенти не знають про сю дешєву карту Русі-України, яка в нинішніх часах, коли в прасї подають ся частійше вісти про закордонну Україну, придасть ся кождому, хто читає часописи. Набути єї можна в Рускїм Товаристві педагогічним при ул. Сикстускїй ч. 47. або в руских книгарнях. При нагоді кождих зборів і віч повинно ся просто продавати селянам сю мапку, а ми певні, що кождий грамотний селянин радо єї купить, бо чує потребу. Розуміє ся також, що не повинно забранути сеї карти у жаднім інтелігентнім домі.

— В Манаєві, зборівського повіту, засновано пожеарну філію лівівського «Сокола». Намісництво вже затвердило статут.

— Просьба до земляків. Виділ товариства «Просьвіти» в Катовицях приступив до основи народної бібліотеки для руских емігрантів в Прусах, з цілею достарчати їм, розкиненим по різних місцевостях, духовної поживи. Не маючи засобів на закупленє книжок для неї, звертає ся

отсим до Вп. земляків з просьбою о надсланє даром книжок, брошур, часописий старших і нових на адресу канцелярії «Просьвіти» у Львові, Риннок ч. 10.

— Всім філіям руского Тов-а педаг пригадує ся отсим, що дня 26. грудня 1905. відбуде ся в льокалю Товариства довірочний зїзд делегатів тих філій. Маємо надію, що кожда філія вишле 1 або 2 своїх делегатів, тим більше що на порядку деннім є переважні справи (о чім Виділ вже всі філії повідомив), а всі ті справи доторкають не лиш самого Товариства але передусім цілого народного учительства. Народи розпочнуть ся о 10 год. рано. Ще раз повторяємо: Справи важні, тож прибувайте!

— З зелізниць. З днем 1. грудня с. р. запроваджує ся на льокальних зелізницях Хабівка-Закопанє і Новий Торг-Суха Гора новий розклад їзди. Дотичні зміни оголошено афішами.

Дня 5. падолиста с. р. отворено в окрузі ц. к. Дирекції зелізниць державних в Оломунци на шляху Штернберг-Груліх, поміж стациями Крумніш і Айзенберг перестанок «Богутин» для руху особового і накункового. Білети їзди видає ся на перестанку, а належитість за пакунки побирає ся при відборі.

Всячина.

— Технічне вихіснуванє воздуха. Хемик Жорж Кьлод в Парижі винайшов легкий і дешєвий спосіб віддїлення кисня від азоту. В тій цілі перетворює ся вперед воздух в плинне тіло. Если би та вістка була правдивою, то мала би она значіне не лише зі становища чисто наукового, але і технічного. В який спосіб розкладає Кьлод воздух, є єго тайною. В тій справі проф. унів. др. Лібен заявив одному з днєвникарів: Воздух, як звісно, творить мішанину кисеня і азоту; если перемінить ся атмосферичний воздух в плинне тіло, то дістає ся плинний кисень і азот. Азот є летнійший чим кисень і дає ся через дестіляцію віддїлити від кисня. Імовірно на сїй дорозі зробив відкритє французский хемик; він, як здає ся, одержав через дестіляцію чистий азот з мішанини азоту з киснем. Ближні подробиці про се поки що не звісні. Чистий кисень має широкє приміненє; єго уживає ся до одержаня високих температур, уживає ся єго також яко ліку і т. д. Кисень продають в зелізних фляшках яко сильно згущений плин. Чистий азот не має поки що важнійшого приміненя; можливо, що єго практична вартість зростє, если буде можна єго витворювати легким коштом. Нині треба сполучувати азот з киснем (воєні є лише змішанні) або з воднем, аби він був вартним в практичній хемії. Сполука водня або кисня з вільним азотом є поки що вельми скомплікована і дорога. Если винахід французского хемика відноситься до тут сказаного, если буде дешєвий і простий, то зробить великий поступ в практичній хемії. Чистий кисень є дуже цінний, чистий азот може мати велике значіне в будучности.

— Серед ледового моря. В ледах арктичного океану замерзло одинайцять парівців, які вибрались на ловлю китів. Леда захопили їх так нечаяно, що годі їм було добитись до якої небудь пристани. Після інформацій одного учасника експедиції, який загоді виратував ся, є на тих кораблях 400 рибаків і дві жєнщини, жінки капітанів. Кораблі розкинені від себе о сотки миль. Якби їх не було вдалось запровіантувати експедицією санковою при острогах Гершельских, то вже булиб померли з голоду. Ім конечно прийдець кораблі покинути, а то позамерзалиб і позападалиб на шкорбут. Американский капітан Жарвіс, який ще в р. 1897. ратував раз замерзлим рибаків, каже, що треба зладити безпроволочно велику ратункову експедицію, а ні, то тих 400 людей серед ледів загине.

МАЛИЙ ФЕЙЛСТОН.

О. Павло Штокалко.

Цьвіти Марії.

IV. Рождество Пр. Д. М.

1. Довго, довго віч невидна
Над Ізраїлем чорніла,
Аж нараз на небозводі
Ясна зірка зазоріла.
2. Довго, довго серед ночі
Ізраїль блудив в пустині,
Аж узрів нараз дорогу: —
Ізраїлю, тиш ся нині!
3. Радуй ся з душі та серця,
Ти блуднє ягня Мойсея,
Бо зацвів цьвіт Назарета,
Цьвіт від коріня Єссея.

4. Вдар у гусли псаломпівче,
Веселись пророків зборе,
Слезі втрїть Адаме й Ево,
Засьвівай ангелів хоре!
5. Днесь най всяка твар создана
Чистим серцем веселить ся,
Бо днесь родить ся Марія,
Ранна ясна зірниця.
6. О Маріє! О Царице!
Ти віщунко сонця сходу!
Слава, честь Тобі о Мати,
Радостє усего роду!

V. Імя Марії.

1. Маріє! Солодке імя,
Ти маєш Пречистая Мати!
О нїм то потїхо моя
В душі я любліб розважати.
2. Маріє! Як мило звучить
Те слово, — мов спів Херувима!
Марія! Ах, в нїм ся містить
Наука глєбина незмірима.
3. Марія! Значить то зізда,
Що філії осьвічує моря,
Що керму провадить човна
В час бурі, нещастя і горя.
4. Марія! Гірєнький то цьвіт,
Що гіркости має полина;
Гіркий бо Марії був сьвіт,
Коли єї мучили Сина.
5. Марія! Найкрасша із зір
Зірниця, посланниця сходу;
З Марії зійшло бо на мір
Відкупленє людского роду.
6. Марія! Цариця значить,
Небесного Пані Сїону,
Що скиптр всемогучий держить
При степенях божого трону.
7. Марія! Цариця землі,
Що милим все дивить ся зором;
Она то приймає жалє,
Вкриває від бід омофором.
8. Маріє! Солодке імя
Ти маєш Пречистая Мати!
О нїм то потїхо моя
В душі я люблю розважати.

VI. Воведенє в храм Прч. Д. М.

1. У сьвятім житю Марії
Третий раз весна цвила,
Як тяжка пора розлуки
З родичами їй прийшла.
2. За сьвяту Марію ручку
Взяли Анна й Йоаким,
Помолились Господеви
І пішли в Єрусалим.
3. Завели они Марію
У сьвятій Господній храм,
Щоб зівастити Пречисту
На Господню службу там.
4. „Тобі Боже Всемогучий
В жертві се приносим ми,
Що нам в сьвітї найдорозше,
Боже жертву, ту прийми!
5. І хоч серце наше плаче
За тям скарбом дорогим,
Ти прийми єго в офірі; —
Заопікуєсь, Боже, ним.
6. Бо ми знаєм, що дитина
Се не наша а Твоя,
Що спасєня то надія
І відкупленя зоря.
7. Тож прийми від нас Єгово
Ту надію всіх людей,
Та отри розлуки слези
З наших Господи, очий!“
8. Так молились щирим серцем
Сьвята Анна й Йоаким,
А храм божий звеселив ся
Сьвітлом торжеством сьвятим.

9. Звеселив ся Захарія,
Слезі радости отер:
„Честь Тобі, Єгово, слава!
Можу вмерти вже тепер“.

10. „Бо я довго, о Всевишній,
Ждав на світлу хвилю ту,
І дждав ся! Боже! Боже!
Вже тепер спокійно вмру!“

11. Так молив ся Захарія
Серед ширих сліз рясних
І Пречисту Божу Матір
Вів у храм в свята святих.

12. Мов до шлюбу Непорочна
Перед жертівник ішла,
Серце чисте, неповинне
В жертві Богови несла.

13. А довкола коло неї
Непорочних рій дівчат
З пввіточками, віночками,
А в горі хор ангелат.

14. Торжествує храм Господний, —
Днесь бо вносить ся кивот,
Що вмістить святи скрижалі
В собі Бога Саваот.

15. І ми світло торжествуєм
Та співаємо псалми;
А ти Діво Непорочна
Нас під Свій Покров прийма!

Телеграми

з дня 9. грудня 1905.

Вашингтон. Палата послів ухвалила 11 мільонів доларів на роботи коло будови панамського каналу.

Париж. Міністер просвіти Бієнвені Мартін скликає позапарламентарну конференцію, котра має приготувати основи поведень при приміненню закону о розділі Церкви від держави до публичної адміністрації.

Берлин. Berl. Tagebl. доносить з Петербурга, що Вітте просив царя о димісію, а цар відповів: „Отже Ви були би таким недобрим патриотом, що хотіли би мене в нинішній тяжкій хвилі опустити.“

Медиолян. Урядник російського двора оглядав кілька віл над озером Гарда, аби винайти одну з них для царської родини. Цар з родиною має замешкати віллу від січня аж до того часу, поки в Росії не утихомирить ся.

Конкурс.

Отрим розписуєсь конкурс на шкци плянів нової церкви в Тернополі на слідуєчих умовах:

1. Церква має стати при улиці Міцкевича, фронтом до тоїж улиці.

Розміри парцелі будівельної суть подані в залученім пляні ситуаційнім. Для лучшего зрозуміння ситуації подає ся, що майже против церкви (як в пляні означено) стоїть новий костел проєкту проф. Тальовського, виконаний з цегли (rohbau) і м'якого каміня. Побіч церкви має стати дим парохіяльний.

2. Стыль церкви має бути візантійско-руський або романський з виключенем готичного і барокко і відповідати характерови руских церков і рускому обрядови.

3. Церква має бути виконана з цегли, вправлена гидравлікою або мож ужити каменя тернопільського яко окладини на дико.

4. Церква має містити найменше 4000 людей. Закристі, галерії і входи відповідні до тої величини церкви.

5. Кошти будови церкви не повинні переносити 220.000 корон.

6. Шкци мають бути зроблені в скалі 1:100 і складати ся з рису поземельного, двох видів т. е з боку і з переду і відповідної скількості розрізів для показання характеристичних частей.

7. Термін надсилання праць до 1. марта 1906, на руки Всесвітнійшої Митрополітої Консистоції у Львові, пл. св. Юра ч. 5, до 12. год. в полудне, а для замісцевих термін продовжує ся о 24 годив.

Реценіє почтовий 6 сьвідоцтвом надани праці в терміні жаданім.

8. Пляни мають бути надані в тежах (а не в рульонах), заосмотрені в мотто і має бути за-

лучена конверта з тимже моттом і з поданем адреси автора в середні.

9. Нагороди визначають ся три: I. в квоті 800 корон, корон, II. 500 III. 300 корон.

10. Суд конкурсний складають упрошені Єго Ексцеленцією Високопреосвященним Митрополитом Андреем графом Шептицьким знатоки під Єго председательством.

11. Рішенє конкурсу наступить в марті 1906 р.

12. Нагороджені пляни стають ся власністю гр.-кат. парохії в Тернополі, як тачож застерігає ся купно плянів ненагороджених а через суд конкурсний до закупна поручених за ціну 200 корон, розуміє ся за згодою автора.

13. Ненагороджені і незакуплені пляни можна буде відобрати в місяци липни 1906 р. за оказанем поквітованя або реценіє почтового яко сьвідоцтва відданя плянів.

14. Застерігає ся право урядженя вистави плянів конкурсних у Львові як і в більших мі-

стах на провінції а тачож право репродукції.

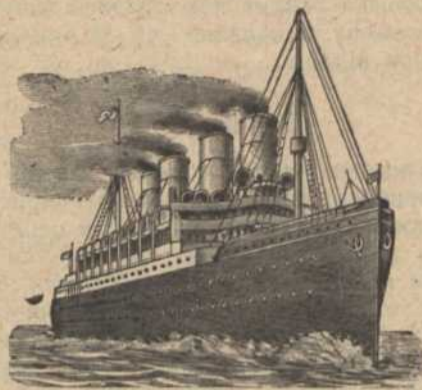
Гр.-кат. уряд парохіяльний.
В Тернополі дня 30. надоліста 1905.

Свц. Володимир Громницький.

ЗНАМЕНИТИЙ МІД ДЕСЕРОВИЙ

кураційний по 6 К, „гаритас“ медоборів по 6 К 60 сот. за 5 клгр. франко, Мід в плястрах 1 клг. 2 К. Від руского замовленя даю 20 сот. на будову театру.

Кореневич, емер. учитель, Іванчани
177(1-?) пошта в місци.

Д о Америки і Канади

перевозить кайдешевше і busідко

ЛІНІЯ КУНАРДА

заступництво для Галичини

ЙОСИФ АЙЛЕ

у Львові, улица Браєрівска ч. 6.

Кашель!

Хто на него терпить, най уживає ви-
пробованих усмирляючих і смачних

Kaiser's Brust-Caramellen

2740 нотар. потверджених сьвідоцтв стверджує певний успіх при кашлю, хрипці, натарі і флегмі.

Пачка 20 і 40 сотиків. Правдніє лише з маркою охоронною „Три сосни“. Склади: у Львові: С. Гай, аптека; Зигм. Рукер, аптека; Петро Миколайш і Ска, дрогуєри; Якоб Вайзер, аптека; О. ф. Вилклер і Сви; Кароль Падзевський, аптека; Ів. Шинелес; М. Лазовский аптека; Адольф Ашкенази, аптека під вол слоном; І. Шпес-Іоратинський, аптека; Антон Ербар; Едмунд Курпер, дрогуєри; Лев Калієр, аптека в Бродах; Іоахим Фрідман, ант. в Миколаєві; Зигм. Ротенберг, аптека в Олеську; Герм. Енгльдер в Перемишлянах; Мартин Собель в Стрию; Д. Роінгер, ант. в Збзрові; Моріц Бібрінг, ант. в Станиславові; Стан. Бурса, в Кодеві; Юліян Новицкий, ант. в Печеніжині; Е. Шенцель, ант. в Коломиї; Адольф Дуретер, ант. в Бережанах; Зигм. Ла дес, аптека в Вишнівці; Золотислав Нагайк окр. ант. в Бережанах; Б. Вальк, дрогуєри в Станиславові; І. Б. Ляк, дрог. в Ярославі; Е. Геллер в Надвірні; С. В. Лінгінгер в Самборі; Др. Юл. Францос, ант. в Тернополі; Вілг. Ландесберг, ант. в Бродах; Здислав Завалкевич в Камінці; Г. М. Фішер ант. в Станиславові; Аптека під Блім Орлом В. Філіпка в Н. Санчи; Лавр. Цімерман маг. фарм в Чдоволичках; Ігн. Гешелес, ант. в Городні; Ст. Фалішевский, ант. в Балігороді.

Стация почтова
телегр. і заліз.
Unterthemenau.

Річний оборот
поверх
3.000 вагонів.

Унтертеменауска фабрика виробів з глини ІВАНА князя ЛІХТЕНШТАЙНА

в Unterthemenau bei Lundenburg, поручає:
гарні глини кафелі великого рода і витривалости на хідні в двірці, стайні, подвірї і т. п., дальше плити мозаїкові в тисячах десетів від і простішого до найбогатшого виконаня (річ а продукція 15 мільонів плит) для дерков, шккл, фабрик і т. д. подвійно поливані намініє рури, комини, ремізові рури, поливані цегли (сухопрасовані з найвищою витривалостию для пильових будівель, мокро прасовані для будови каналів), плити до викладаня стін і фасад, блискучі плити, дахівки великого рода, натуральной керамки і поливані у всіх барвах, рури до-дренованя, нафлі до печей.
Ілюстровані цінишки даром і оплатю.
Число робітників 700.

ПОДОРОЖ до Америки.

Ціни їзди

Гамбург-Новий Йорк

Поспішними пароходами 7—9 днів корон 178
Почтовими пароходами 10—11 днів „ 172
Антверпія-Канада „ 154
Гамбург-Буенос Аїрес „ 142

Всяких інформацій що до їзди до Америки Африки, Азії і прогульових поїздок по Середземнім морі уділяє

Лнія: Гамбург-Америка.

Генеральний репрезентант для Галичини:
І. ЕТТІНГЕР, у Львові, ул. Городецька 95.